

NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİNİN (KASKO) SİĞORTASI QAYDALARI

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Bu Qaydalar Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə və sığorta ilə bağlı qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

1. SİĞORTA TƏMİNATININ ƏHATƏ DAİRƏSİ

Bu sığorta qaydaları ilə sığortaçı aşağıdakı ziyan və zərərlərə təminat verir:

1.1 Sığortalının avtomobil yollarında nəqliyyat vasitələrindən, qoşqulardan, iş maşınlarından və rezin təkərli traktorlardan istifadə etdiyi zaman aşağıda göstərilən və sığorta şəhadətnaməsində öz əksini tapmış risklər nəticəsində nəqliyyat vasitəsinə dəyən maddi ziyan;

1.2 İstər hərəkət halında, istərsə də hərəkətsiz vəziyyətdə olan nəqliyyat vasitəsinə sığortalıdan və ya idarə edəndən asılı olmayaraq gözlənilməz və xarici təsirlər nəticəsində sabit və ya hərəkətli bir cismin toxunması, nəqliyyat vasitəsinin belə cisimləri vurməsi, sığorta hadisəsi nəticəsində nəqliyyat vasitəsinin zədələnməsi, aşması, düşməsi kimi qəzalar nəticəsində, habelə üçüncü şəxslərin nəqliyyat vasitəsinə qəsdən vurduğu ziyan və zərərlər;

1.3 Nəqliyyat vasitəsinin yanması, ildırım vurməsi və partlayış nəticəsində ona dəyən ziyan və zərərlər;

1.4 Nəqliyyat vasitəsinin və ya onun hissələrinin oğurlanması və ya oğurlanmasına cəhd nəticəsində nəqliyyat vasitəsinə dəyən zərərlər.

Sığorta təminatı, sığorta şəhadətnaməsində yazılmaqla, yuxarıda göstərilən risklərdən biri və ya bir neçəsi üçün verilə bilər.

2. SİĞORTA SİNİFİ VƏ SİĞORTANIN ƏRAZİSİ

2.1 Bu Qaydalarla müəyyən olunan sığorta növü avtonəqliyyat vasitələrinin sığortası sinfinə aiddir.

2.2 Sığorta, sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, Azərbaycan Respublikası ərazisində qüvvədədir.

3. ƏLAVƏ SİĞORTA HAQQI MÜQABİLİNDƏ SİĞORTA TƏMİNATINA DAXİL EDİLƏN ZƏRƏRLƏR

3.1 Azərbaycan Respublikasının sərhədlərindən kənarda meydana gələn zərərlər.

3.2 Tətil, iğtişas, xalq hərəkətləri və bunların qarşısının alınması və ya yatırılması məqsədilə keçirilən inzibati və ya hərbi tədbirlərdən dəyən zərərlər.

3.3 Terror aktları və bu aktlarla əlaqədar sabotajlar nəticəsində dəyən zərərlər.

3.4 Zəlzələ və ya vulkan püskürməsi nəticəsində dəyən zərərlər.

3.5 Sel, daşqın və su basması nəticəsində dəyən zərərlər.

3.6 Nəqliyyat vasitəsinə, yanğın istisna olmaqla, siqaret və bu kimi maddələrdən dəyən zərərlər.

3.7 Nəqliyyat vasitəsinin səlahiyyəti olmayan şəxslər tərəfindən və ya lazımı qaydalara əməl olunmadan başqa nəqliyyat vasitəsinə qoşularaq çəkilməsi ilə əlaqədar nəqliyyat vasitəsinə dəyən zərərlər.

3.8 Nəqliyyat vasitəsinin sığorta hadisəsi nəticəsində yararsız hala düşməsilə əlaqədar nəqliyyat sahibinin itirdiyi gəlirlər.

3.9 Nəqliyyat vasitəsində müvafiq qaydalara əməl etməklə və daşınmasına qanunla icazə verilən partlayıcı, tezəlovlanan və oddan təhlükəli maddələrin daşınması zamanı nəqliyyat vasitəsinə dəyən zərərlər.

3.10 Nəqliyyat vasitəsinə müsabiqə və ya yarışlarda iştirak və ya məşq zamanı dəyən zərərlər.

3.11 Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən nəqliyyat vasitəsinə sonradan quraşdırılmış və həmin nəqliyyat vasitəsinin istehsal komplektinə daxil olmayan hər cür səs, telefon, görüntü cihazları və digər aksesuarlara dəyən zərərlər.

4. SIĞORTA TƏMİNATINA DAXİL OLMAYAN ZƏRƏRLƏR (İSTİSNALAR)

4.1 Müharibə, hər cür hərbi əməliyyatlar, xarici düşmən basqını, vuruşma (müharibə elan edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq), vətəndaş müharibəsi, üsyan və bunların qarşısının alınması və yatırılması məqsədilə keçirilən inzibati və hərbi tədbirlərdən dəyən zərərlər.

4.2 Hər hansı nüvə partlayışı, radiasiya və radioaktiv çirklənmələr, bunlarla əlaqədar keçirilən hərbi və inzibati tədbirlərdən dəyən zərərlər.

4.3. Nəqliyyat vasitəsinin qoşulub çəkilməsi halı istina olmaqla, səlahiyyətli orqanlar tərəfindən sığortalanmış nəqliyyat vasitəsindən istifadə zamanı nəqliyyat vasitəsinə dəyən zərərlər.

4.4. Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən nəqliyyat vasitəsinin müvafiq sürücülük vəsiqəsinə və etibarnaməyə(notarial qaydada təsdiq olunmuş) malik olmayan şəxs tərəfindən idarə edilməsi zamanı nəqliyyat vasitəsinə dəyən zərərlər.

4.5. Nəqliyyat vasitəsinin narkotik maddələr və ya spirtli içkilər qəbul etmiş şəxs tərəfindən idarə olunması zamanı nəqliyyat vasitəsinə dəyən zərərlər.

4.6. Nəqliyyat vasitəsinin sığortalı, sığortalının işçisi və ya onunla birlikdə yaşayan şəxs tərəfindən qaçırılması və ya oğurlanması zamanı nəqliyyat vasitəsinə dəyən zərərlər.

4.7. Mühərrikdə və ya nəqliyyat vasitəsinin digər hissələrində yağ və ya suyun olmaması, donma, xarab olma, köhnəlmə, çürümə, paslanma və baxımsızlıq nəticəsində nəqliyyat vasitəsinə dəyən bütün digər zərərlər.

4.8 Sığorta hadisə ilə əlaqədar olmayan və eyni zamanda sığorta hadisəsinə səbəb olmayan səbəbdən nəqliyyat vasitəsinin mexaniki hissələrinin sınması, elektrik və elektron qurğularının xarab olması, təkərlərin korlanması.

4.9 Nəqliyyat vasitəsinin qəza və ya nasazlıq nəticəsində məcburi olaraq daşınması və ya qoşulub çəkilməsi zamanı təminatın əhatə dairəsinə daxil olan zərərlər istisna olmaqla, nəqliyyat vasitəsinin özünün girib-çıxa bildiyi (marşrut üzrə işləyən gəmilər və qatarlar istisna olmaqla) avtomobil, dəniz, çay və hava nəqliyyat vasitələrində daşınması zamanı dəyən zərərlər.

4.10 Nəqliyyat vasitəsində, onun texniki sənədində göstərilən yüklənmə qabiliyyətindən artıq miqdarda yük və sərnişin daşınması və ya təyinatına uyğun olmayan istifadə zamanı dəyən zərərlər.

4.11. Hadisə nəticəsində əldən çıxmış fayda nəticəsində yaranmış zərərlər;

4.12. Nəqliyyat vasitəsindən Sığortalının bəyan etdiyi istifadə tərzindən(növündən) kənar idarə olunması zamanı dəyən zərərlər;

4.13. Əyləc sıxılarkən çala-çuxur yollarda hərəkət zamanı və ya dəşilmə, kəsilmə və ya cırılma nəticəsində avtomobilin təkərlərinin zədələnməsi zamanı dəyən zərərlər;

4.14. Hadisə nəticəsində nəqliyyat vasitəsindəki zinət əşyaları, pul, möhür, ştamp, qiymətli kağızlar, istehsal komplektinə daxil olmayan aksesuarlar və digər qiymətli əşyaların itməsi və ya yararsız hala düşməsi nəticəsində dəymiş zərərlər;

4.15. Sığortalanmış avtomobil təlim məqsədilə, yaxud yarışlarda, sürət müsabiqələrində, sürət sınaqlarında, avtomobil rallilərində, icarə üçün, davamlılıq sınaqlarında istifadə edilməsi;

5. SIĞORTA MƏBLƏĞİ

5.1. Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən sığorta məbləğləri hər bir hadisə üzrə və/və ya cəmi məbləğ həddində sığorta müddətində sığortaçı tərəfindən verilə biləcək və sığortaçının öhdəliklərinin son həddi olan pul məbləğidir.

5.2. Sığorta məbləği hesablanarkən sığortalanacaq nəqliyyat vasitəsinin həmin gündəki real bazar dəyəri əsas götürülür. Real bazar qiyməti dedikdə, sığortalanacaq avtomobilin eyni və ya təxminən eyni model, marka, buraxılış ili və vəziyyətdə olan digər avtomobillə müqayisədə həmin dövrdəki orta bazar qiyməti nəzərdə tutulur.

6. ƏŞYANIN DƏYƏRİNDƏN AZ MƏBLƏĞDƏ OLAN (QİSMƏN) SIĞORTA

6.1. Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən sığorta məbləği sığortalanmış əşyaya zərər dəyən andakı real dəyərindən az olduğu hallarda ödəniş sığorta məbləğinin əmlakın dəyərinə olan nisbətində ödənilir.

6.2. Sığortalı, sığorta şəhadətnaməsini yuxarıda göstərilən nisbət nəzərə alınmadan, sığorta məbləğindən artıq olan zərərin bütövlükdə sığortaçı tərəfindən ödənilməsi formasında yalnız sığortaçının razılığı ilə dəyişdirə bilər. Sığortalı, sığorta şəhadətnaməsinin bu formada dəyişdirilməsini sığorta hadisəsi baş verməmişdən əvvəl yazılı şəkildə sığortaçıya bildirməlidir. Sığortalı, sığorta haqqı fərqini sığorta haqqının ödənilmə qaydalarına uyğun olaraq ödəməlidir.

7. ƏŞYANIN DƏYƏRİNDƏN ÇOX MƏBLƏĞDƏ OLAN SIĞORTA

Sığorta məbləği və ya sığortaçının zərərlə əlaqədar ödəməli olacağı məbləğ sığortalanmış əşyanın real dəyərindən artıq olarsa, sığorta məbləğinin artıq olan hissəsi etibarsız sayılır.

Sığorta müddəti ərzində bundan xəbər tutan sığortaçı, vəziyyəti sığorta etdirənə bildirərək, sığorta haqqının artıq olan hissəsini geri qaytarır.

8. AZADOLMA

Tərəflər sığorta şəhadətnaməsində, sığorta hadisəsi zamanı sığorta məbləğinin müəyyən bir faizinə qədər olan zərərin və yaxud zərərin müəyyən bir faizinin və ya məbləğinin sığortaçı tərəfindən ödənilməyəcəyini (azadolmanı) razılaşdırırlar.

9. SIĞORTANIN MÜDDƏTİ, TƏMİNATIN BAŞLANMASI VƏ SONA ÇATMASI

Sığorta, əgər sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş başlanma və sona çatma tarixlərində Azərbaycan vaxtı ilə saat 24⁰⁰-da başlayır və saat 24⁰⁰-da sona çatır.

10. SIĞORTA HAQQININ ÖDƏNİLMƏSİ VƏ SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN QÜVVƏYƏ MİNMƏSİ

10.1 Sığorta haqqının bütövlükdə və ya hissələrlə ödənilməsi razılaşdırıla bilər. Sığorta haqqı bütövlükdə (sığorta haqqının birinci hissəsi) sığorta şəhadətnaməsi təqdim olunan zaman, (qalan hissələri isə sığorta şəhadətnaməsində göstərilən tarixlərdə) ödənilməlidir.

10.2. Sığorta haqqı (onun birinci hissəsi) sığorta şəhadətnaməsi təqdim olunan zaman ödənilməzsə, sığortaçı sığorta ilə əlaqədar heç bir məsuliyyət daşımır.

10.3. Sığorta haqqının hissələrlə ödənilməsi razılaşdırıldığı halda sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman ödənilməli olan bütün hissələr sığorta ödənişindən birdəfəyə çıxılır.

10.4. Sığorta haqqının hissələrlə ödənilməsi razılaşdırıldığı hallarda, hissələrdən hər hansı biri şəhadətnamədə göstərilən vaxtda ödənilməzsə, sığortaçı həmin hissənin 1 ay ərzində ödənilməsini, əks təqdirdə sığorta şəhadətnaməsinin ləğv ediləcəyini sığorta etdirənin ona bildirmiş olduğu son yaşayış ünvanına sifarişli məktubla bildirir. Sığorta haqqı borcu bu müddət ərzində də ödənilməzsə, sığorta şəhadətnaməsi ləğv edilmiş hesab olunur. Ləğv etmənin hüquqi qüvvə qazandığı tarixə qədər keçən müddətin sığorta haqqı gün hesabı ilə hesablanır və artıq qalan məbləğ sığorta etdirənə qaytarılır.

10.5 Əgər sığorta şəhadətnaməsində sığorta haqqının (birinci hissəsinin) ödənilməsinə qədər sığorta şəhadətnaməsinin qüvvəyə minməsi nəzərdə tutulmuşdursa, sığorta haqqı (birinci hissə) sığorta şəhadətnaməsi qüvvəyə mindiyi andan 10 gün ərzində ödənilməlidir.

Sığorta haqqı (birinci hissə) göstərilən müddət ərzində sığortaçıya ödənilməzsə, sığorta şəhadətnaməsi öz qüvvəsini itirir.

11. SIĞORTALININ MÜQAVİLƏ BAĞLANDIĞI ZAMAN MƏLUMAT VERMƏK VƏZİFƏLƏRİ

11.1 Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığorta etdirən sığorta riskinin müəyyən olunması və sığorta haqqının hesablanması üçün zəruri olan və ona məlum olan bütün halları və məlumatları sığortaçıya bildirməlidir.

Sığortalının bildirdiyi məlumatların yanlış və ya yarımçıq olması aşkar olunarsa:

11.1.1 Sığortalının bu hərəkəti qəsdən etdiyi müəyyən olarsa, sığortaçı vəziyyəti öyrəndiyi tarixdən etibarən 1 ay ərzində sığorta şəhadətnaməsini ləğv edə bilər və sığorta hadisəsi baş verərsə, ödəniş verməz.

11.1.2 Sığortalının hərəkətinin qəsdən edilmədiyi müəyyən olunarsa, sığortaçı vəziyyəti öyrəndiyi tarixdən etibarən 1 ay əvvəlcədən xəbərdarlıq etməklə sığorta şəhadətnaməsini ləğv edə bilər, sığorta şəhadətnaməsinin şərtlərini dəyişdirə və ya əlavə sığorta haqqı almaqla sığorta şəhadətnaməsini qüvvədə saxlaya bilər.

11.1.3 Əgər sığorta etdirən şəhadətnamənin şərtlərinin dəyişdirilməsinə və ya əlavə sığorta haqqı ödəməyə razı olmazsa, Sığortalının hərəkətinin qəsdən edildiyi müəyyən olunarsa sığorta şəhadətnaməsi dərhal, hərəkətin qəsdən edilmədiyi halda isə xəbərdarlıq edildikdən bir ay sonra ləğv edilə bilər.

Sığortalının xəbərdarlıq edildikdən sonra bir ay ərzində əlavə sığorta haqqını ödəməzsə sığorta şəhadətnaməsi ləğv edilmiş hesab olunur.

11.2 Vaxtında istifadə olunmayan ləğvetmə və ya əlavə sığorta haqqı tələb etmək hüququ qüvvədən düşür.

11.3 Sığortalının hərəkətlərinin qəsdən edilmədiyi müəyyən edildiyi hallarda, sığorta hadisəsi sığortaçı vəziyyəti öyrənməmişdən əvvəl və ya sığortaçının sığorta şəhadətnaməsinin ləğv olunmasını tələb edə biləcəyi müddət ərzində və yaxud şəhadətnamə ləğv edilmiş hesab olunana qədər keçən müddət ərzində baş verərsə, sığortaçı, ödənişi ödənilən sığorta haqqı ilə ödənilməli olan sığorta haqqı arasındakı nisbət həcmində azalda bilər.

12. SIĞORTA MÜDDƏTİ ƏRZİNDƏ SIĞORTALININ MƏLUMAT VERMƏK VƏZİFƏLƏRİ

12.1 Sığorta şəhadətnaməsi imzalandıqdan sonra sığortalanmış nəqliyyat vasitəsi ilə bağlı sığortalının bildirdiyi hallarda dəyişiklik baş verərsə, o, riskə təsir edə bilən və ona məlum olan bütün dəyişikliklər haqqında sığortaçıya ən gec 8 gün ərzində məlumat verməlidir.

12.2. Sığortaçı dəyişikliyi öyrəndiyi tarixdən etibarən 8 gün ərzində sığorta şəhadətnaməsini ləğv edə bilər, şərtlərini dəyişdirə və ya əlavə sığorta haqqı tələb etməklə qüvvədə saxlaya bilər.

12.3. Sığortalının, bir ay ərzində tələb edilən əlavə sığorta haqqını ödəməyəcəyini bildirdiyi təqdirdə sığorta şəhadətnaməsi ləğv edilmiş hesab olunur.

Sığorta şəhadətnaməsinin ləğv edilmiş hesab olunmasına qədər keçən müddətin sığorta haqqı, sığorta şəhadətnaməsinin sığortaçı tərəfindən ləğv edilməsi halında gün hesabına görə, sığortalı tərəfindən ləğv edilməsi zamanı qısa müddətli sığorta kimi hesablanır və artıq hissəsi geri qaytarılır.

12.4. Vaxtında istifadə olunmayan ləğvetmə və ya əlavə sığorta haqqı tələb etmək hüququ qüvvədən düşür.

12.5. Sığortalanmış nəqliyyat vasitəsinin vəziyyətində və ya istifadə tərzində ortaya çıxan və sığorta riskinin başvermə ehtimalını artıran dəyişiklikləri sığortalı göstərilən müddət ərzində qəsdən bildirməmişdirsə, bu dəyişiklik edildiyi andan sonra baş verən zərərlərə görə sığortaçı məsuliyyət daşıyır.

12.6. Dəyişiklik riskin başvermə ehtimalını azaldarsa və daha az sığorta haqqının alınmasını tələb edərsə, bu dəyişikliyin edildiyi tarixdən sığorta şəhadətnaməsinin sona çatma tarixinə qədər olan müddət üçün sığorta haqqı gün hesabına görə hesablanır və fərq sığortalıya qaytarılır.

ZƏRƏR VƏ ÖDƏNİŞ

13. SIĞORTA HADİSƏSİ ZAMANI SIĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ

Sığortalı, sığorta şəhadətnaməsində göstərilən sığorta riskinin baş verdiyi zaman zərərin qarşısını almaq və ya miqdarını azaltmaq üçün zəruri məqsədəuyğun tədbirləri görməlidir.

Zərərin qarşısını almaq və ya miqdarını azaltmaq məqsədilə çəkilən məqsədyönlü xərclər sığortaçı tərəfindən ödənilir.

Nəqliyyat vasitəsi və ya nəqliyyat vasitəsində olan əşyalar dəyərindən az məbləğdə sığortalanmışsa, bu zaman sığortaçı çəkilən xərcləri əmlakın dəyəri ilə sığorta məbləği arasındakı nisbətə uyğun olaraq ödəyir.

14. SIĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERDİKDƏN SONRA SIĞORTA ETDİRƏNİN VƏZİFƏLƏRİ

Sığortalı, sığorta hadisəsi baş verdikdən sonra:

14.1. Əgər sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta hadisənin baş verdiyini bildiyi və bilməli olduğu gün dərhal və ya ən gec 3 gün ərzində sığortaçıya məlumat verməlidir;

14.2. Nəqliyyat vasitəsinin zor tətbiq etməklə və ya sındırmaqla talanması haqda məlumatı əldə edən andan mümkün qədər tez səlahiyyətli orqanlara və 24 saatdan gec olmayaraq Sığortaçıya yazılı məlumat verməlidir;

14.3. Zərərin qarşısının alınması və ya azaldılması üçün hərəkətlər istisna olmaqla, sığorta hadisəsinin baş verdiyi yer və ya əşyalarda heç bir dəyişiklik etməməlidir;

14.4. Hadisənin səbəblərini, şəraitini və şərtlərini müəyyən etmək, zərər və ziyanın miqdarını təsbit etmək üçün yararlı dəlilləri və sığortalı üçün əldə edilməsi mümkün olan lazımi məlumat və sənədləri (sənədin əslisi və ya özü tərəfindən təsdiq olunmuş surəti və ya fotosurəti) sığortaçının tələbi ilə gecikdirmədən ona verməlidir və onları mühafizə etməlidir;

14.5. Zıyan və zərərin təqribi məbləğini göstərən ödəniş sənədini mümkün və münasib bir vaxtda sığortaçıya verməlidir;

14.6. Ödəniş məsuliyyəti və məbləği həcmində iddia hüququnun təsbit olunması üçün sığortaçının səlahiyyət verdiyi təmsilçilərinə sığortalanmış əmlak və bunlarla əlaqədar sənədlər üzərində aparacaqları araşdırma və tədqiqatlara icazə vermək və bunun üçün müvafiq şərait yaratmalıdır;

14.7. Sığorta predmeti başqa sığorta şirkətlərində də sığorta etdirilmişdirsə, bunu sığortaçıya bildirməlidir;

14.8. Üçüncü şəxslərin hərəkətləri nəticəsində nəqliyyat vasitəsinə zərər dəyərsə, şübhələndiyi şəxslər haqqında səlahiyyətli orqanlara məlumat verməli və mümkün olan hallarda şahidlik izahatı verməlidir.

14.9. Sığortalı zədələnmiş avtomobilin təmiri ilə bağlı bütün məsələləri Sığortaçı ilə razılaşdırmalıdır. Sığortalı təmir işlərini Sığortaçının razılığı olmadan başlarsa, baş vermiş sığorta hadisəsinə görə heç bir sığorta ödənişi verilmir.

15. ZIYAN VƏ ZƏRƏRİN MÜƏYYƏNLƏŞDİRİLMƏSİ

15.1. Nəqliyyat vasitəsinə dəymiş ziyanın məbləği sığortalı ilə sığortaçı arasındakı razılaşmaya görə müəyyən edilir.

Tərəflər razılığa gələ bilmədikləri təqdirdə ziyan və zərərin miqdarı mütəxəssis şəxslər arasından seçiləcək mütəxəssis və ya ekspertlər tərəfindən müəyyən edilir.

15.2. Tərəflər müştərək mütəxəssis və ya ekspert seçməkdə razılığa gələ bilmədikləri halda, tərəflərdən hər biri öz mütəxəssisi və ya ekspertini təyin edir və bunu sifarişli məktubla digər tərəfə bildirir. Mütəxəssis və ya ekspertlər təyin olunduqları tarixdən etibarən 7 gün ərzində və tədqiqata başlamazdan əvvəl üçüncü bitərəf mütəxəssisi və ya ekspertini seçə bilərlər. Üçüncü mütəxəssis və ya ekspert yalnız tərəflərin mütəxəssis və ya ekspertlərinin razılığa gələ bilmədikləri məsələlər barəsində rəy vermək hüququna malikdir. Üçüncü mütəxəssis və ya ekspert rəyini müstəqil şəkildə və ya tərəflərin mütəxəssisi və ya ekspertləri ilə birlikdə verə bilər. Üçüncü mütəxəssis və ya ekspertin rəyləri tərəflərə eyni zamanda çatdırılır.

15.3. Tərəflərdən hər hansı biri digər tərəfə məlumat verdiyi tarixdən etibarən 15 gün ərzində öz mütəxəssisi və ya ekspertini təyin etməzsə, yaxud tərəflərin seçdiyi mütəxəssis və ya ekspertlər üçüncü mütəxəssis və ya ekspertin seçilməsi barəsində seçildikləri tarixdən etibarən 7 gün ərzində razılığa gələ bilməzlərsə, mütəxəssis və ya ekspertlərin və ya üçüncü bitərəf mütəxəssis və ya ekspert tərəflərdən birinin istəyi ilə zərərin baş verdiyi ərazidə yerləşən mülki mübahisələrə baxmağa səlahiyyəti olan məhkəmə tərəfindən seçilir.

15.4. Hər iki tərəf üçüncü mütəxəssis və ya ekspertin sığortaçının və ya sığorta etdirənin yerləşdiyi və ya zərərin meydana gəldiyi rayon xaricindən seçilməsini tələb etmək hüququna malikdir və bu tələbin yerinə yetirilməsi vacibdir.

15.5. Mütəxəssis və ya ekspert vəfat edərsə, vəzifəsindən azad edilərsə və ya rədd edilərsə, yenisi eyni yolla seçilir və araşdırma işi dayandırıldığı yerdən davam etdirilir.

15.6. Sığortalının vəfat etməsi ilə təyin edilmiş mütəxəssis və ya ekspertin vəzifəsi bitmir. Mütəxəssis və ya ekspertlərin ixtisas səviyyələrinin aşağı olmasına görə edilən etiraz, bu şəxslərin ixtisas səviyyələri müəyyən edildiyi tarixdən etibarən 7 gün ərzində edilmədiyi halda hüquqi qüvvəsini itirir.

15.7. Mütəxəssis və ya ekspertlər öz təhqiqatlarında tamamilə müstəqildirlər.

15.8. Zıyan və zərərlərin miqdarının müəyyənləşdirilməsi zamanı mütəxəssis və ya ekspertlər lazım bildikləri dəlilləri, zərər zamanı sığortalanmış əmlakın real dəyərinin müəyyənləşdirilməsinə kömək edən qeyd və sənədləri tələb edə və hadisənin baş verdiyi yerdə təhqiqatlar apara bilərlər.

15.9. Mütəxəssis və ya ekspertlərlərin zıyan və zərərin miqdarı haqqında verəcəyi rəy qətidir və tərəflər buna əməl etməlidirlər.

Mütəxəssis və ya ekspertin rəyinə ancaq onun real vəziyyətindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olduğu müəyyən olunduğu hallarda etiraz etmək olar və bu rəyin ləğv edilməsi rəy bildirildikdən sonra hadisənin baş verdiyi ərazinin səlahiyyətli məhkəməsi tərəfindən həyata keçirilə bilər.

15.10. Tərəflər ödənişin məbləği haqqında razılığa gələ bilmədikdə, veriləcək ödənişin məbləği ancaq mütəxəssis və ya ekspertlərin rəyinə əsaslanır. Ödənişin verilməsi rəyin tərəflərə göndərildiyi tarixdən əvvəl həyata keçirilə bilməz.

15.11. Tərəflər öz mütəxəssis və ya ekspertinin haqqını ayrılıqda, birlikdə seçdikləri mütəxəssis və ya ekspertin və ya üçüncü mütəxəssis və ya ekspertin haqqını isə birlikdə ödəyirlər.

15.12. Zıyan və zərərin məbləğinin müəyyənləşdirilməsi zamanı risklər, sığorta məbləği, dəyərindən artıq məbləğdə sığorta, məsuliyyətin müddəti, hüquqları məhdudlaşdıran və hüquqlardan məhrum etmə halları əsas kimi nəzərə alınmır.

16. SIĞORTA ÖDƏNİŞİNİN HESABLANMASI

16.1 Sığorta ödənişinin məbləği hesablanarkən sığortalanmış nəqliyyat vasitəsinin sığorta hadisəsi baş verən gündəki real bazar dəyəri əsas götürülür.

Sığorta şəhadətnaməsi imzalandığı zaman və ya sığorta müddəti ərzində nəqliyyat vasitəsinin dəyəri sığortalı və sığortaçının razılığı ilə və ya onların birlikdə seçdikləri mütəxəssis və ya ekspert tərəfindən müəyyən edilmişdirsə və tərəflər bununla razılaşmışdırsa, sığorta hadisəsi zamanı tərəflərin heç biri razılaşdırılmış dəyərə etiraz edə bilməzlər.

Razılaşdırılmış dəyərle imzalanan sığorta şəhadətnaməsinin müddəti maksimum 1 ildir.

Mütəxəssis və ya ekspert xərclərini sığorta şəhadətnaməsinin razılaşdırılmış dəyərle bağlanmasını tələb edən tərəf ödəyir.

16.2 Nəqliyyat vasitəsi tam zərəre uğradıqda (məhv olduqda) sığorta ödənişi, sığortaçının maksimum məsuliyyət həddindən çox olmamaq şərtilə nəqliyyat vasitəsinin sığorta hadisəsinin baş verdiyi tarixdəki real bazar qiyməti nəzərə alınmaqla verilir. Bu zaman sığorta məbləği tamamilə (müvafiq çıxılmalar-azadolma çıxılmaqla) ödənilmiş nəqliyyat vasitəsi və nəqliyyat vasitəsinin hissələri Sığortalının razılığı ilə onun mülkiyyətinə verilməlidir. Sığortalanmış avtomobil tam məhv olduğu halda, Sığortalı avtomobilin qalıqlarını özündə saxlamaq hüququna malikdir. Bu halda Sığortaçı sığorta ödənişi məbləğindən həmin qalıqların müstəqil qiymətləndirmə təşkilatı tərəfindən müəyyən edilmiş məbləğini çıxmaqla ödəniş həyata keçirir. "Tam məhv olma" dedikdə, dəmiş zərərin məbləği Sığortalanmış avtomobilin həmin dövrdə orta bazar dəyərinin 70 %-ni və daha artıq hissəsini təşkil etməsi halları nəzərdə tutulur. Əgər Sığortalı avtomobilin qalıqlarını özündə saxlamaq hüququndan imtina edərsə, həmin qalıqlara mülkiyyət hüququ Sığortaçıya keçir. Bunun üçün Sığortalı qalıqların Sığortaçının adına rəsmiləşdirilməsi üçün bütün lazımı sənədlərlə Sığortaçını təmin etməlidir.

16.3 Sığorta məbləği nəqliyyat vasitəsinin sığorta hadisəsi baş verdiyi andakı sığorta dəyərindən az olduqda, sığorta ödənişi sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödənilir.

16.4. Qismi zərərlərdə sığortaçı, təmir xərcləri və təmirin müvafiq qaydada həyata keçirilməsi üçün ən yaxın xidmət mərkəzinə qoşulub çəkilmə və ya daşınma xərclərini də ödəyir. Təmir edilməsi mümkün olmayan hissələr üçün hadisənin baş verdiyi tarixdəki yeni hissələrin real bazar qiymətləri əsas götürülür.

Təmindən sonra nəqliyyat vasitəsində nəzərə çarpacaq bir qiymət artması meydana gələrsə, bu fərq ödənişin məbləğindən çıxılır.

16.5. Nəqliyyat vasitəsinin oğurlanması və ya tam məhv olması hallarında sığorta məbləğindən artıq olmamaq şərti ilə, nəqliyyat vasitəsinin oğurlandığı və ya tam məhv olduğu tarixindəki real bazar qiyməti ödənilir.

17. ÖDƏNİŞ MƏBLƏĞİNİN AZALDILMASI VƏ YA RƏDD EDİLMƏSİ

Sığortalı, sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman öz vəzifələrini yerinə yetirməzsə və bunun nəticəsində zərərin miqdarı artarsa, sığortaçının verəcəyi ödənişdən artan hissə çıxılır.

Sığortalı sığorta hadisəsinin baş verməsinə qəsdən şərait yaradarsa və ya ziyan və zərərin miqdarını qəsdən edilən hərəkətlərlə artırırsa, sığortaçı ödəniş vermək öhdəliyindən azad edilir.

18. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİNDƏN İMTİNANIN ƏSASLARI

18.1. Sığortalı sığorta hadisəsinin baş vermə səbəblərinin araşdırılmasına maneçilik törətdikdə;

18.2. Nəqliyyat vasitəsinə idarə edən şəxsin yol hərəkəti qaydalarını kobud şəkildə pozması (svetoforun və ya nizamlayıcının qadağanedicı işarəsi verilərkən hərəkətin davam etdirilməsi, “Giriş qadağandır” və “Hərəkət qadağandır” yol nişanları tələblərinin pozulması, üfüqi nişanlanma xətlərinin tələblərinə riayət etməyərək əks istiqamətli nəqliyyat axınlarının hərəkət zolağına keçilməsi);

18.3. Sığortalının zərərin əvəzini zərərin dəyməsində təqsirli olan şəxsdən aldığı hallarda;

18.4. Oğurluq, quldurluq və ya soyğunçuluq zamanı Sığortalı maşının orjinal açarlarının tam komplektini Sığortaçıya təqdim edə bilmədiyi halda;

18.5. Sığortalanmış avtomobilin hadisə baş verməzdən əvvəl və ya sonra yaranmış nasaz və ya zədələnmiş vəziyyətdə idarə edilməsi;

18.6. Əgər sığortaçının sorğu vərəqində(blankında) avtomaşının şəxsi məqsədlər üçün istifadə edilməsi göstərilmişdirsə, sığortalanmış avtomobildən mənfəət götürmək məqsədi ilə hər hansı ictimai sərnişin daşımaları üçün nəqliyyat vasitəsi kimi istifadə olunması(taksi, marşrut taksisi, şəhərlər arası və şəhər daxili sərnişin və ya yük nəqliyyatı və s.);

18.7. Sığorta hadisəsinin baş verməsinə səbəb olan qərəzli hərəkətləri və ya həmin hadisə ilə səbəbli əlaqədə olan qəsdən cinayət törətdikdə;

18.8 Sığorta predmeti və hadisəsi barəsində Sığortaçıya qəsdən yalnız məlumat verdikdə;

18.9. Sığortalının sığorta hadisəsi baş verməzdən əvvəl sığortalanmış əmlaka dəyər biləcək zərərin qarşısını almaq və ya həcmi azaltmaq üçün lazımı və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda həmin tədbirləri görməməsi;

18.10. Sığorta hadisəsi olmadıqda;

18.11. Sığortalının sığorta hadisəsi baş verdikdən sonra sığortalanmış əmlaka dəymiş zərərin qarşısını almaq və ya həcmi azaltmaq üçün lazımı və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda həmin tədbirləri qəsdən görməməsi;

18.12. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

19. ÖDƏNİŞİN VERİLMƏSİ HAQQINDA MƏLUMAT

Sığortaçı, zərərin miqdarını göstərən sənədlərin ona verilməsindən sonra ən gec 15 iş günü ərzində müvafiq təhqiqatları sona çatdıraraq zərər və ziyanın məbləğini müəyyən etdikdən sonra sığortalıya məlumat verməlidir.

20. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ

20.1 Sığortalanmış nəqliyyat vasitəsi eyni zamanda bir neçə sığorta şirkətində sığorta etdirilibsə, sığorta ödənişinin məbləği Azərbaycan Respublikasının Sığorta haqqında Qanununa və bu şərtlərə uyğun olaraq hesablandıqdan sonra sığortaçı yalnız öz payına düşən zərər məbləğini ödəməyə borcludur.

20.2 Oğurlanmış nəqliyyat vasitəsinin tapılması üçün əlaqədar orqanlar tərəfindən həyata keçirilən axtarışlar 60 gün ərzində nəticə verməzsə, sığorta etdirən vəziyyət ilə əlaqədar müvafiq orqanlara müraciət etdiyini sübut edən sənədləri təqdim etməklə bunu sığortaçıya bildirməlidir.

Sığortalı və ya əmlak sahibinə qarşı cinayət işi açılsasa, sığortaçı ödənişin verilməsini cinayət işinin sona çatmasına qədər müvəqqəti olaraq dayandırır.

20.3. Oğurlanmış nəqliyyat vasitəsi sığorta ödənişi verilməmişdən əvvəl tapılsa sığortalı nəqliyyat vasitəsini götürməlidir.

20.4. Sığortaçı tərəfindən sığorta dəyəri ödənilmiş nəqliyyat vasitəsi ödəniş verildikdən sonra tapılsa, sığortalı vəziyyəti dərhal sığortaçıya bildirməyə borcludur. Bu zaman sığortalı sığortaçının vermiş olduğu ödəniş məbləğini qaytarıb nəqliyyat vasitəsini geri götürə bilər və ya nəqliyyat vasitəsinin mülkiyyət hüququnu sığortaçıya verə bilər.

Sığortalı nəqliyyat vasitəsini geri götürərsə, sığortaçı oğurluq hadisəsi nəticəsində nəqliyyat vasitəsinə dəymiş ziyan məbləğini ödəməlidir.

20.5. Zərər dəymiş nəqliyyat vasitəsinin və ya onun hər hansı hissəsinin təmir ediləcəyinə və bu halda hansı texniki xidmət müəssisəsində təmir olunacağına və ya eyni vəziyyətdə olan digər nəqliyyat vasitəsi və ya hissə ilə əvəz ediləcəyinə və ya zərərin nəğd pulla ödəniləcəyinə hər bir halda Sığortaçı qərar verir.

21. ÖDƏNİŞİN NƏTİCƏLƏRİ

21.1 Sığorta hadisəsinin baş verməsi nəticəsində sığortalanmış nəqliyyat vasitəsi tamamilə zərərə uğrayarsa (məhv olarsa), sığorta məbləği tam ödənildikdən sonra sığorta təminatı sona çatmış hesab olunur. Qismən zərərlərdə isə sığorta məbləği sığorta hadisəsinin baş verdiyi tarixdən etibarən ödənilən zərər məbləği qədər azaldılır.

Sığorta məbləğinin azaldıldığı hallarda, sığortalı sığortaçının razılığı ilə gün hesabına görə hesablanmış əlavə sığorta haqqı ödəməklə sığorta məbləğini əvvəlki məbləğə qədər artırabilir.

21.2 Qismən zərərlərdə, tərəflər sığorta şəhadətnaməsini vaxtından əvvəl ləğv etmək hüququna malikdirlər. Sığortaçı ləğvetmə hüququndan yalnız dəymiş zərərin məbləğini ödədikdən sonra istifadə edə bilər.

Şəhadətnamə ləğv edilmiş hesab olunana qədər keçən müddətin sığorta haqqı gün hesabına görə hesablanır və artığı sığortalıya qaytarılır.

21.3 Sığortaçı verdiyi ödəniş məbləği həcmində sığortalının zərər vurulmasında təqsirkar olan şəxsə qarşı iddia qaldırmaq hüququna sahib olur. Sığortaçı zərər vuralmasında təqsirkar olan şəxsə qarşı reqres qaydasında iddia irəli sürərsə, sığortalı bu iddia ilə əlaqədar zəruri və sığortalı üçün əldə edilməsi mümkün olan sənəd və məlumatları sığortaçıya təqdim etməyə borcludur.

DİGƏR MÜDDƏALAR

22. İKİLİ(ÇOXQAT) SIĞORTA

Sığortalı, sığortalanmış nəqliyyat vasitəsini başqa sığortaçılarda da eyni risklərə qarşı və eyni müddətə sığorta etdirmişdirsə, bu vəziyyəti sığortaçıya dərhal bildirməlidir.

23. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ XİTAM VERİLMƏSİ VƏ ONUN NƏTİCƏLƏRİ.

Sığorta müqaviləsi tərəflərdən birinin təşəbbüsü ilə digər tərəfin 30 (otuz) gün əvvəlcədən sığorta müqaviləsində göstərilmiş ünvana yazılı xəbərdarlıq göndərildikdən sonra xitam verilir. Bundan başqa aşağıda göstərilən hallarda da müqaviləyə xitam verilir:

- Müqavilənin qüvvədə olduğu müddət bitdikdə;
- Sığorta predmeti sığortaçının razılığı olmadan özgəninkiləşdirildikdə;
- Sığortaçı sığortalı qarşısında öz öhdəliklərini tamamilə yerinə yetirdikdə;
- Sığortalı sığorta haqqını müqavilədə müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;
- Sığortalının əvəz edilməsi halları istisna olmaqla, hüquqi şəxs ləğv edildikdə və ya fiziki şəxs vəfat etdikdə;
- Sığorta müqaviləsinin etibarsız olduğu barədə məhkəmə qərar verdikdə;
- Sığorta predmetinin mövcudluğu bitdikdə(yox olduqda);
- Sığortaçı qanunla müəyyən olunmuş qaydada ləğv edildikdə;

Sığorta müqaviləsinə Sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığortaçı çəkilmiş xərclər çıxılmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını ona qaytarır; əgər bu tələb sığortaçının sığorta müqaviləsi şərtlərini pozması ilə bağlıdırsa o, sığorta haqlarını sığortalıya bütünlüklə qaytarır.

Sığorta müqaviləsinə Sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığortalının sığorta haqlarını bütünlüklə qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi şərtlərini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı çəkilmiş xərclər çıxılmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını qaytarır.

24. MÜLKİYYƏT SAHİBİNİN DƏYİŞMƏSİ

24.1. Sığorta müddəti ərzində mülkiyyət sahibi dəyişərsə, sığorta müqaviləsi 23-cü maddə nəzərə alınmaqla ləğv edilə bilər.

24.2. Sığortalı vəfat edərsə, sığorta şəhadətnaməsindən irəli gələn bütün hüquq və vəzifələr yeni mülkiyyət sahibinə (varisə) keçir. Sığortanın mövcudluğunu öyrənən yeni mülkiyyət sahibi 15 gün ərzində Sığortaçıya məlumat verməzsə bu müddətdən sonra baş verən sığorta hadisələrinə görə Sığortaçı məsuliyyət daşıyır.

24.3. Sığortaçı dəyişikliyi öyrəndiyi tarixdən etibarən 8 gün ərzində bir ay əvvəldən xəbərdarlıq etməklə sığorta şəhadətnaməsini ləğv edə bilərlər.

25. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ ÜÇÜN TƏLƏB OLUNAN SƏNƏDLƏRİN SİYAHISI

25.1. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün tələb olunan sənədlər aşağıdakılardır:

25.1.1. sığorta hadisəsi baş verdikdə, sığortalının, sığorta olunanın və ya digər faydalanan şəxsin sığortaçıya ünvanladığı yazılı sığorta tələbi;

25.1.2. sığorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə ilə bağlı səlahiyyətli (aidiyyətli) dövlət orqanının hadisə barədə təqdim etdiyi müvafiq sənəd(lər);

25.1.3. ixtisaslaşmış və səlahiyyətli qurum tərəfindən zərər məbləğini təsdiqləyən rəsmi sənəd;

25.1.4. faydalanan şəxs fiziki şəxs olduqda onun şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti, hüquqi şəxs olduqda isə onun sığorta ödənişini almaq üçün təyin edilən nümayəndəsinə verilmiş müvafiq etibarnamə;

25.1.5. sığorta olunanın sığorta predmeti üzərində sahibliyinin və/və ya istifadəsinin qanuna uyğunluğunu təsdiq edən müvafiq sənədin surəti;

25.1.6. sığorta olunan sığorta predmetinin mülkiyyətçisi olmadıqda, sığorta predmeti üzrə sərəncam hüququnu təsdiqləyən sənədin surəti.

26. MƏLUMAT VƏ XƏBƏRDARLIQLAR

Sığortalının xəbərdarlıq və məlumatları sığorta şirkətinin mərkəzinə və ya sığorta müqaviləsinin bağlanmasına vasitəçilik edən agentə sifarişli məktubla çatdırılır.

Sığorta şirkətinin xəbərdarlıq və məlumatları sığortalının sığorta şəhadətnaməsində göstərilən hüquqi ünvanına və ya sığorta şəhadətnaməsinin imzalanmasına vasitəçilik edən agentə bildirilən son hüquqi ünvanına sifarişli məktubla çatdırılır.

Tərəflərə imza edilməklə verilən məktublar və ya teleqraf vasitəsi ilə edilən xəbərdarlıq və məlumatlar da sifarişli məktub vasitəsilə bildirilən xəbərdarlıq və məlumatlar səviyyəsində hüquqi qüvvəyə malikdir.

27. KOMMERSİYA SİRLƏRİNİN GİZLİ SAXLANILMASI

Sığortaçı, sığortalıya aid öyrənəcəyi kommersiya sirlərini gizli saxlamamaqdan dəyən ziyan və zərərlərə görə məsuliyyət daşıyır.

28. MÜBAHİSƏLƏRƏ BAXILMASI

Sığorta müqaviləsi üzrə ortaya çıxan mübahisələr tərəflərin danışıqları yolu ilə həll edilir. Razılığa gəlinmədiyi təqdirdə mübahisələrə Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericiliyində müəyyən olunmuş qaydada aidiyyəti məhkəmələrdə baxılır.

29. MÜDDƏT

Sığorta şəhadətnaməsindən irəli gələn bütün tələblər Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş müddətdə həll edilir.

30. XÜSUSİ ŞƏRTLƏR

Sığorta şəhadətnaməsində qaydalara və bunlarla əlaqədar olan əlavə şərtlərə (klozlara) zidd olmayan xüsusi şərtlər də yazıla bilər.